Klima- og miljødepartementet
Click here to enter text.

Dato: 10.11.2026
Deres ref.: 26/3744

Høring om rapporten «Norge i hardt vær»

Finans Norge viser til Klima- og miljødirektoratets høringsnotat av 11. august 2026 om rapporten «Norge i hardt vær», med høringsfrist 11. november 2026.

1. Innledning
Klimaendringene gir økende skader og kostnader for samfunnet. Finans Norges årlige klimarapport viser at forsikringsselskapene de siste ti årene har utbetalt 42,3 milliarder kroner i erstatning for skader på bygninger og innbo etter vær- og naturhendelser. De tre siste årene har vært de mest kostbare i perioden. Særlig nedbørsrelaterte skader øker, og om lag halvparten av erstatningene er knyttet til overvann.

Utviklingen understreker behovet for å trappe opp og prioritere det forebyggende arbeidet. Det er gjennomgående mer kostbart for samfunnet å reparere skader enn å forebygge dem. Finans Norge har over tid etterlyst bedre samfunnsøkonomiske analyser som synliggjør verdien av forebygging og gir grunnlag for å prioritere tiltak.

Rapporten «Norge i hardt vær» gir et viktig kunnskapsgrunnlag, men inneholder få konkrete forslag til tiltak. Regjeringen må derfor følge opp utfordringene rapporten peker på, med konkrete og forpliktende tiltak.

2. Finans Norges hovedposisjoner
Finans Norge mener regjeringens oppfølging særlig må bidra til:

- tydeligere nasjonal samordning og ansvarsfordeling mellom statlige myndigheter, kommuner og private eiere
- sterkere insentiver til forebygging, slik at samfunnsøkonomisk lønnsomme tiltak blir gjennomført
- bedre økonomiske rammer, kompetansestøtte og veiledning til kommunene
- sterkere samarbeid på tvers av kommune- og fylkesgrenser, med tiltak basert på helhetlige risikovurderinger
- bedre rammer for NVEs arbeid, slik at tiltak mot flom og skred kan planlegges for hele vassdrag og nedbørsfelt
- videreutvikling av Kunnskapsbanken, med et bredere datagrunnlag og enklere tilgang til data for analyse og forskning, slik utvalget foreslår

Hansteens gt. 2 . Telefon 23 28 42 00 . firmapost@finansnorge.no . PB 2473, 0202 Oslo . Org.nr. 996 549 488 . finansnorge.no

- en gjennomgang av regelverket og ansvarsfordelingen ved relokalisering, basert på objektive og nasjonalt fastsatte kriterier
- tydeligere integrering av klima- og naturskaderisiko i arealplanlegging, byggesaksbehandling, infrastrukturforvaltning og beredskap

3. Tydeligere ansvar og nasjonal samordning
Fragmenterte ansvarsforhold og svake insentiver til forebygging er blant de viktigste hindringene for effektiv klimatilpasning. Ansvaret er fordelt mellom flere departementer og direktorater, uten at styringssignalene er tilstrekkelig samordnet. Dette kan føre til uklare prioriteringer og mangelfull gjennomføring.

Finans Norge mener regjeringen må ta et tydeligere overordnet ansvar for klimatilpasningsarbeidet. Det bør fastsettes felles mål og prioriteringer på tvers av departementene, fulgt opp gjennom koordinerte styringssignaler til underliggende direktorater. Dette er nødvendig for å sikre at prioriteringene følges opp og samfunnsøkonomisk lønnsomme tiltak gjennomføres.

4. Bedre rammer for forebygging og gjennomføring
Staten må legge til rette for at nødvendige klimatilpasningstiltak kan gjennomføres. Det krever et godt kunnskapsgrunnlag, tydelig ansvarsfordeling og samordning, og et regelverk som støtter gode beslutninger. Staten må også identifisere og redusere barrierer for forebygging.

Etter Finans Norges vurdering er mangel på kapasitet, kompetanse og finansiering blant de viktigste hindringene for kommunenes klimatilpasningsarbeid. Skal kommunene kunne ivareta sitt ansvar for arealforvaltning, planlegging og forebygging, må staten sikre tilstrekkelig veiledning, kompetansestøtte og økonomiske rammer.

Samarbeidet mellom kommuner og fylkeskommuner må også styrkes. Vær- og naturhendelser følger ikke administrative grenser, og forebyggende tiltak i én kommune kan påvirke risikoen i andre. Gode samarbeidsmodeller og hensiktsmessige finansieringsordninger er derfor nødvendige for at tiltak skal kunne planlegges og gjennomføres der de gir størst samlet nytte.

Flere kommuner har pekt på at dagens rammer ikke i tilstrekkelig grad legger til rette for å samordne tiltak på tvers av kommunegrenser. Dette gjelder særlig forebygging mot flom og skred, der tiltak kan bli planlagt og gjennomført stykkevis selv om risikoen må vurderes for hele vassdraget eller nedbørsfeltet. Finans Norge mener staten må gjennomgå styringssignalene, regelverket og finansieringsordningene for NVE. Direktoratet må få nødvendig handlingsrom til å planlegge og prioritere tiltak ut fra helhetlige risikovurderinger, fremfor administrative grenser og enkeltprosjekter.

5. Kunnskap og deling av data
Finans Norge støtter anbefalingen om å videreutvikle Kunnskapsbanken. Datagrunnlaget bør omfatte samfunnets samlede kostnader ved vær- og naturhendelser, herunder kostnader for kommuner, statlige virksomheter, næringsliv og husholdninger. Det bør samtidig legges til rette for enkel og sikker tilgang til tilstrekkelig detaljerte data for analyse og forskning.

Dagens kunnskapsgrunnlag er tilstrekkelig til å handle. De mest samfunnsøkonomiske lønnsomme tiltakene må nå identifiseres, prioriteres, finansieres og gjennomføres. Manglende forebygging påfører samfunnet store kostnader og kan i verste fall sette liv og helse i fare. En videreutviklet Kunnskapsbank vil gi et bedre grunnlag for prioriteringene, men arbeidet med den må ikke forsinke nødvendige tiltak.

6. Naturskadeforsikringsordningen og ansvar ved relokalisering

Naturskadeforsikringsordningens rolle

Finans Norge støtter at naturskadeforsikringsordningen videreføres med solidaritetsprinsippet som grunnlag. Ordningen bidrar til bred forsikringsdekning og økonomisk trygghet ved naturskader.

Forsikring er først og fremst en mekanisme for økonomisk risikodeling etter at en skade har oppstått. Forsikringsordninger kan derfor ikke erstatte nødvendige offentlige tiltak for å redusere risikoen. Myndighetene må fortsatt ha hovedansvaret for forsvarlig arealforvaltning, sikringstiltak, klimatilpasset infrastruktur, vedlikehold og beredskap.

Regelverk og ansvar ved relokalisering

Finans Norge støtter en gjennomgang av regelverket og ansvarsfordelingen ved relokalisering etter naturhendelser. Gjennomgangen må avklare vilkårene for relokalisering, hvem som skal ha beslutningsmyndighet, og hvordan ansvar og kostnader skal fordeles mellom staten, kommunene, private eiere og forsikringsselskapene.

Dagens ordning kan gi en uheldig sammenblanding av roller. Kommunen kan både være plan- og byggesaksmyndighet, ha ansvar for forebygging og sikring, og eie det berørte bygget eller ha interesse av at bebyggelsen flyttes. Når kommunen også kan nedlegge bygge- og deleforbud, kan det reises spørsmål om habilitet og om beslutningen er tilstrekkelig uavhengig.

Beslutninger om relokalisering bør derfor ikke ligge hos kommunen alene. De bør bygge på objektive og nasjonalt fastsatte kriterier og treffes gjennom en prosess som sikrer en uavhengig vurdering av risikoen og behovet for relokalisering. Dette vil også redusere risikoen for at økonomiske insentiver påvirker vurderingen av om et bygg skal gjenoppføres eller flyttes.

Plan- og bygningsregelverket må også tydeliggjøres. Selskapenes erfaringer etter ekstremværet «Hans» viser at begrepet «vesentlig skade» har blitt tolket ulikt mellom kommuner. Dette har skapt uenighet om når reparasjon eller gjenoppføring er søknadspliktig. Regelverket bør sikre en mer enhetlig praksis og likebehandling. Det bør også utredes hvem som skal ha myndighet til å nedlegge bygge- og deleforbud når kommunen selv eier det berørte bygget eller på annen måte har interesser i saken.

Et tydelig regelverk må forhindre gjenoppføring i områder med uakseptabel risiko og samtidig sikre berørte eiere forutsigbar og forsvarlig behandling. Kostnadsfordelingen må avklares, slik at naturskadeforsikringsordningen ikke overtar ansvar som følger av offentlige beslutninger om arealbruk, forebygging og sikring.

Uklart regelverk kan forlenge kommunenes saksbehandling og forsinke forsikringsoppgjørene, fordi selskapene må avvente kommunale avklaringer. Dette er en stor belastning for forsikringskundene som er rammet.

7. Avslutning
Rapporten «Norge i hardt vær» gir et viktig grunnlag for å styrke klimatilpasningen i Norge. Utviklingen i skadekostnadene understreker behovet for en mer helhetlig, langsiktig og samordnet forebyggende innsats.

Finans Norge ber regjeringen følge opp anbefalingene med konkrete tiltak, tydelig ansvar og tilstrekkelige økonomiske rammer. Dette er nødvendig for å redusere framtidige skader og bidra til tryggere og mer motstandsdyktige lokalsamfunn.

Med vennlig hilsen
Finans Norge

Line Hansen
Fagdirektør skadeforsikring

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og inneholder derfor ingen signatur(er)